

۳۰۹۰۶۱

تشویق دانش آموزان

نویسندگان:

لیلا معظمی

مهدی بهرامی سامانی

شاید برای عده ای تصور اینکه بتوان در مدرسه ای از تشویق استفاده کرد کمی دشوار است اما واقعیت این است که می توان در سنگر مدارس شاهد حضور با شکوه معلمان و شاگردانی بود که با سرمایه از محبت و چهره های متبسم و مصمم در تلاش هستند که در کارهای خود موفق بوده اند. پس باید رنگ مدرسه ای یادآور زیباییها و نیکوئیها باشد. چرا که هم انسانها بالاخص نوجوانان محبت پذیر می باشند. ولذا نیاز به محبت از اساسی ترین نیازهای هر انسان می باشد. تشویق نیروها و استعدادهای دانش آموزان را به کار می اندازد و استقامت آنها را در کارها زیاد می کند و موجبات سرعت در کارهای بدنی را فراهم می کند و در کارهای فکری موجب سعی و کوشش بیشتری می گردد. تشویق و تقویت رفتار مثبت کودکان سبب شکل گیری عادات مطلوب در آنان می شود. به عبارت دیگر از آنجا که از طریق رفتارهای تشویق آمیز کلامی و غیر کلامی مادی و معنوی فردی و گروهی مستقیم و غیر مستقیم مربی بیش از هر چیز به یک نیاز هم نوجوانان یعنی نیاز به محبت متعلق و توجه پاسخ داده می شود. ما شاهد بیشترین مؤثرترین و پایدارترین اثر در رفتار آنان هستیم در حالی که وقتی دانش آموزی را تنبیه می کنیم نه تنها به هیچ یک از نیازهای خطری و اساسی او

پاسخ نمی دهیم بلکه تعادل حیاتی اش را برهم زده او را با تجربه ناخوش آیندی که همواره از آن گریز دارد مواجه می کنیم ولو اینکه بطور موقت رفتار مطلوب آن را کنترل کرده باشیم^۱.

رسول خدا پایه رفتار با کودکان و نوجوانان را بر محبت استوار کرده و سفارش می کند که آنان را گرمی بداریم و با جایزه ای که امکان وفایش هست آنان را تشویق نماییم.^۲ استفاده از روش تشویق و محبت یکی از روشهای تربیتی بسیار مؤثر و نشانه صدر و نقش مطمئنه داشتن فرد است. خدای تعالی رمز پیروزی پیامبر اکرم (ص) را در همین شرح صدور محبت و رزی پیامبریه امت خود می داند: به موجب لطف و رحمت الهی برایشان آموزشی نجواه و با آنان مشورت کن (و به آنان شخصیت بده)^۳

کودک اگر از لحاظ درسی و اخلاقی در سطح غیر قابل قبولی باشد باید نقطه مثبتی در وضع رفتار و ظاهر او یافت و از آن بعنوان جای پای برای تشویق وی استفاده کرده مثلاً ممکن است دستهایش لطیف و از آن بعنوان جای پای برای تشویق وی استفاده کرده مثلاً ممکن است دستهایش لطیف و یا موی سرش اصلاح شده و مرتب باشد همچنین ممکن است به تمیزی کفشهایش اهمیت بدهد و یا دفتر و کتاب خود را خوب نگه داری

۱ دکتر غلامعلی افروز - چکیده ای از روانشناسی تربیتی چاپ اول - ص ۴۳

۲ رضا فرهادیان - مجله تربیت شماره (۱) سال هشتم - ص ۱۹

۳ غلامرضا مدید عزیزی مجله پیوند شماره ۷۴ - خرداد ص ۱۸ - ۱۷

کند. به هر حال باید از همان نقطه مثبت و روزنه کوچک نوری به زندگی تحصیلی کودک تابیده شخصیت قابل قبولی از او ساخت و زندگی جدیدی را برایش پی ریزی کرد. سرگرمیها و علائق کودک نیز نباید از نظر معلم دور نماید^۱.

مقداری توجه و تحسین برای هر کسی مفید است چون انسان نیاز به تایید و احترام دیگران دارد و می خواهد در هر کاری که فعالیت می کند دیگران کوشش او را قدر بدانند و برایش ارزش قائل شوند. منتها برای سرآمد شدن یا برجسته شدن و دریافت تحسین باید کوشش بیش از حد و تعارف داشته والته به موازات کوشش آمادگی و استعداد آن فعالیت ویژه هم باید در انسان باشد^۲.

کودک باید عمل خوب را بر پایه عمل به وظیفه شخصی و اجتماعی و بدون توقع داشتن پاداش انجام دهد ولی والدین به این عنوان که وفردی وظیفه شناس است او را تشویق کنند. تشویق بهتر است صورت مالی پیدا نکند بلکه اولاً کودک باید خواندن نماز را مانند دیگران وظیفه خود بداند و ثانیاً تشویق ما از او به عنوان ابزار رضایت از انجام وظیفه اش باشد. یعنی نشان دهیم که از عملش خوشنودیم و بعد در بستن بالاتر به او بفهمانیم که خدا هم از این عمل او راضی است.

تشویق باید واحد ضوابط و حدود باشد یعنی اینکه فرد برای عمل تشویق شود.

۱ اسماعیل بیابانگر - مجله پیوند - شماره ۷۴ مهر - ۱۳۷۴ ص ۴۳

۲ سیما نظیری - مجله پیوند - شماره ۷۴ اردیبهشت ۱۳۷۴ - ص ۴۲